

Copyright foto

Bijeenkomst biggenopfok in Nederweert

Goede biggenopfok vereist management

Verbeteren van de biggenopfok is een van de belangrijkste speerpunten in de zeugenhouderij. Varkensnet organiseerde in Nederweert eind juni een bijeenkomst over klimaat, voer en biggengezondheid. „Management blijft de grootste schakel voor succes. Huisvesting heeft veel minder invloed.”

De deelnemers

Het leven van een big is een aaneenschakeling van stressmomenten. De geboorte, strijd om voldoende biest en melk, spenen, andere omgeving, ander voer, nieuwe hokgenoten en ziekten. De zeugenhouder speelt een belangrijke rol hoe hij de stressmomenten zoveel mogelijk kan minimaliseren. Volgens Anita Hoofs van VIC Sterksel blijkt uit onderzoek bij zeventig bedrijven dat management het belangrijkste aspect van biggenopfok is. „Het is de kracht van de ondernemer”, vertelt ze op de Varkensnetbijeenkomst 'Biggenopfok Praktische bijeenkomst voor een gezonde big'.

De bijeenkomst wordt bij de DAP De Lintjeshof in Nederweert gehouden en ruim veertig boeren, medewerkers en adviseurs zijn aanwezig. Biggenopfok leeft bij de zeugenhouders. „Zoals we vroeger ook al wisten, blijkt uit het onderzoek dat management de grootste schakel tot succes is. Rust, reinheid en regelmaat. Dat vraagt om discipline van de zeugenhouder en een goede structuur op het bedrijf. Uit het onderzoek kwam ook naar voren dat er geen enkel statistisch punt is gevonden waaruit blijkt dat huisvesting bepalend is voor een goede biggenopfok. Management en dierbehandeling hebben het grootste effect. Een tik of een aai? Een aai zorgt voor een betere productiviteit.” De aanwezige varkenshouders zijn het met haar eens. „Goede biggenopfok is voor bijna 100 procent afhankelijk van goed management”, zegt de Belgische varkenshouder Guido Ceyskens. In Peer heeft hij een bedrijf met vleesvarkens. Hij vindt dat er een nieuw kengetal moet komen dat het aflevergetal van zeugen in kaart brengt. „Je moet eerst gaan kijken tussen het verschil van levend geboren en geslacht. Met het gekende aflevergetal kan je dan je het management per fase opnieuw bekijken en krijg je wellicht een ander management, maar voor de resultaten houd ik toch mijn hart vast.”

Kraamfase bepalend

Hoewel het niveau van de biggenopfok in Nederland hoog is, vindt Hoofs wel dat er verbeterpunten zijn en dat er veranderingen noodzakelijk zijn. In vergelijking met de andere aspecten op een varkensbedrijf zijn er in de afgelopen decennia weinig echte veranderingen en ontwikkelingen geweest in de biggenopfok. Volgens de varkensdeskundige is het nog duidelijker geworden dat de kraamfase

bepalend is voor de kwaliteit van de big. Speerpunten voor verbetering en verandering van biggenopfok zijn diergezondheid, voersamenstelling en -systeem en huisvesting. Beter rendement zit juist in de kleine details en optimalisatie van alle facetten in de biggenopfok. Op bedrijfsniveau is daarom een professioneel optimalisatieprogramma en jaarplan nodig. Hoofs: „Met een jaarplanning stel je doelstellingen voor ondermeer voer, dierenwelzijn en ook streptococcon. Als je die doelstelling niet haalt, stel je een diagnose en vervolgens maak je een plan van aanpak, dat je uitvoert en evalueert. Een bedrijfsoptimalisatieplan stel je samen met de adviseurs en dierenartsen op.” Hoofs is ook voorstander van robuuste biggen. Ze hebben een grote overlevingskans door een hoger geboortegewicht, leren al snel eten en zijn zelfredzaam. „Door een hoger geboortegewicht kunnen biggen tot 70 gram per dag sneller groeien en kun je ze veertien dagen eerder afmesten met een 3 kilo hoger aflevergewicht. Maar aantallen biggen per worp ziet men nog steeds als belangrijker. Een hoger geboortegewicht kan echter ook een hoger rendement opleveren.” „Een hoger geboortegewicht geeft zoveel meerwaarde”, weet varkenshouder Wim van Vulpen uit ervaring. Hij heeft in Bunnik een SPF-bedrijf. „Biggen met een hoog geboortegewicht hoef je niet te helpen. Biggen met een hoger geboortegewicht zijn bovendien beter in staat voldoende biest en meer antistoffen op te nemen. Dan krijg je vanzelf een robuuste big.”

Topvoer belangrijk

Volgens Albert Timmermans van De Heus Voeders, medeorganisator van de bijeenkomst, blijkt de groei van de biggen in Nederland af te nemen. Iets dat er op kan wijzen dat er gemiddeld een lager geboortegewicht is. Timmermans denkt dat dit door middel van voer kan worden opgevangen. Juist tijdens de biggenopfok en speenfase is een goede voeropname belangrijk. „We kunnen door het voer de weerstand en groei verbeteren. Dat betekent een betere verteerbaarheid en voeropname noodzakelijk is door ondermeer smakelijker en een hoge kwaliteit biggenvoer. Dat zorgt voor een gezonde en goede darmontwikkeling.” Ook moet er op worden gelet dat de zuurtegraad in de maag niet te hoog wordt doordat er een te hoge pH-buffer van calcium in het voer zit. ▶

Copyright foto

Anita Hoofs,

onderzoekster op VIC Sterksel:

'Een aai zorgt voor een betere productiviteit'

Copyright foto

Roland Verbeek,

bedrijf met speenbiggen en vleesvarkens in Velden:

'Ik ga meer drinknippels in de stal aanleggen'

Copyright foto

Guido Ceyskens,

vleesvarkensbedrijf in Belgische Peer:

'Nieuw kengetal nodig om resultaat tussen levend geboren en slacht te zien'

Copyright foto

Wim van Vulpen,

SPF-varkensbedrijf in Bunnik:

'Biggen met een hoog geboortegewicht hoef je niet te helpen'

Copyright foto

Theo Smits,

medewerker op VIC Sterksel:

'Bij een visivisectie kun je meteen een diagnose stellen en aan de slag gaan'

Uit een onderzoek van De Heus en TNO op vijf bedrijven blijkt dat de probleembiggen een hoge pH hebben. Een lage pH zorgt voor een betere vertering van eiwitten. „Alles wat niet in de darm wordt verteerd, is een feest voor pathogenen. Vermijd daarom toevoegen van teveel grof ruw eiwit.”

Goed voer is essentieel, maar heeft een prijs, weet ook Roland Verbeek uit Velden, waar hij een speenbiggen- en vleesvarkensbedrijf heeft. „Sturen met voeren op een beter gewicht en gezondheid is prachtig, maar het moet wel worden betaald. De kwaliteit van voer is echter wel belangrijk voor goed ontwikkelde biggen.” Voor veehouders is dit spanningsveld een continu dilemma.

Goede darmontwikkeling

De darmen van een big moeten volgens dierenarts Karien Koenders van DAP Lintjeshof enorm groeien: „Een big heeft twee tot vier meter darm, terwijl varkens 16 tot 21 meter hebben. Naast de groei moeten de darmvlokken zich goed ontwikkelen om zo de gevoeligheid van de biggen voor pathogenen te verminderen. Dat gebeurt door een goede voeropname. Vooral na het spenen zijn er veel stressfactoren, waardoor het kan zijn dat een big niet eet. Dan kan de darm gaan lekken met als gevolg stoffen in het bloed en ontsteking in de darmwand.

Minder stress betekent zo laat mogelijk spenen. In de natuur is dat rond de veertien weken. „Alle pathogenen, zoals streptococcon of bacteriën die diarree of oornecrose veroorzaken, vinden veelal hun broedplaats of beginpunt in de darmen. „Speciale biggenopfokbrok kan een verschil maken. Maar probeer alle stressfactoren te voorkomen.” Als bedrijf dat speenbiggen produceert,

heeft Roland zijn biggen liever iets laten gespeend, maar hij beseft dat dit financieel niet voor ieder bedrijf haalbaar is. Theo Smits, varkensdeskundige en medewerker op VIC Sterksel denkt dat later gespeende biggen wel een voordeel opleveren: „We zijn in Sterksel bezig met een onderzoek om de biggen zwaarder en later te spenen. Het is nog te vroeg om een duidelijk verschil te zien en de resultaten te meten. Wat we wel merken, is dat door het later spenen we bij de zeugen drie op vijftien terugkomers hebben.”

Stressfracturen en klimaat

Een stressfactor kan het klimaat zijn. Klimaatdeskundige Frans Leemans benadrukt dat het klimaat van biggenstallen, dragende zeugenstallen en kraamhokken nog lang niet optimaal is. „Pasgespeende biggen worden te vaak minimaal geventileerd en ook bij de dragende zeugen wordt te weinig geventileerd. Zorg ook dat de kraamstal is voorverwarmd, want de zeug komt bij de overgang van een warme dragende zeugenstal anders in de koude kraamstal. De zeug moet de kraamstal verwarmen en die energie gaat ten koste van het embryo.”

In de kraamstal met biggen gaat het ook vaak verkeerd. De big heeft 32 graden nodig, terwijl de zeug behoefte heeft aan 18 graden. Onderkruipruimte met flappen is volgens Leemans daarom een 'must'. „Zorg wel voor een lamp en een dichte vloer onder de kruipruimte. Vloerverwarming is niet nodig. De temperatuur in de stal kan met een onderkruipruimte iets zakken.”

De foto's die Leemans laat zien van kraamstallen met en zonder onderkruipruimten spreken voor zich. In elke stal met onderkruipruimten en dichte vloer liggen de biggen

in het 'nest'. Maar elke stal heeft weer zijn eigen klimaatproblemen en klimaatadvies is daarom altijd maatwerk, volgens Leemans. „Nu ik die bakken of onderkruipruimten zie, denk ik dat ik hier zelf ook iets mee kan”, zegt Roland. „We moeten dus klimaatzones in de kraamstal gaan maken.” Volgens Guido is het inrichten van een goed klimaat een kwestie van kosten en rendement. „Bovendien is het tegenwoordig een strijd tussen klimatologen, stallenbouwers en banken. Ik ben nuchter, want vijf jaar geleden riepen ze ook van alles en inmiddels is dat weer achterhaald.”

Beter en gezonder

De deelnemers aan de bijeenkomst reageren positief op de geboden informatie. Roland: „Ondernemers die vandaag hier zijn, behoren niet tot de probleemgevallen. „We zijn echter geen betweters”, geeft Guido aan. „Maar ik denk dat we al veel wisten. We zitten er namelijk bovenop.” Toch hebben de varkenshouders wel iets nieuws geleerd. Roland: „Ik ga meer drinknippels in de stal aanleggen. Ik zal ook de onderkruipruimte in de speenhokken proberen en rubberen matten in de wintermaanden gebruiken.”

Ook Wim heeft iets geleerd: „Ik vond het interessant om te horen hoe de darmen van een big kapot kunnen gaan, dan lekken en de gevolgen ervan. Verder denk ik dat ik de vloer van de kraamstal ga isoleren.” Guido besluit: „Nog meer wegen en het hele traject controleren. Zorgen dat alles goed gaat en de biggen nog beter laten groeien.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Copyright foto

Waarnemen en beoordelen

De groep wordt meegenomen naar de vivisectieruimte van DAP De Lintjeshof. Dierenarts Karien Koenders heeft een aantal dode biggen apart gelegd om aan de groep te laten zien hoe een vivisectie verloopt en wat men tijdens het opensnijden allemaal kan waarnemen en beoordelen. Nadat ze de borstkast van een big heeft opengesneden, snijdt ze eerst vakkundig de tonsil eruit. Hier zitten allerlei bacteriën en die kunnen later worden onderzocht. Ze haalt de longen uit de borstkast en laat ze zien. Ze zitten vol met verklevingen en abscessen.

„De bacteriën zijn vermoedelijk via het bloed in de longen terechtgekomen door een verwonding van staartbijten, bloedor of castratie.” Bij een andere big laat ze de neus zien. De big lijdt aan snuffelziekte. De neusschelpen en het neustussenschot zijn aangetast. Normaliter moet de neus vol zitten, maar door de Pasteurella multocida bacteriën of Bordetella bronchiseptica bacteriën verdwijnt het binnenste van de neus geheel of gedeeltelijk. „De weerstand is verlaagd en de snuffelziekte kan onder meer door infectie of door te weinig biest of slecht klimaat worden veroorzaakt.”